

Kaj so odpadna zdravila in zakaj jih ne smemo vreči v smeti?

Zdravila so nepogrešljiv del sodobnega zdravljenja, vendar pa lahko postanejo problem, ko jih ne potrebujemo več. Neuporabljena, pretečena ali nepravilno shranjena zdravila imenujemo odpadna zdravila - z njimi moramo ravnati posebej previdno.

Zakaj zbiramo odpadna zdravila?

Opadna zdravila lahko predstavljajo tveganje za zdravje ljudi in okolje. Če jih nepravilno odvržemo (npr. v smeti ali odtok), lahko njihove učinkovine ali njihovi razgradnji produkti:

- preidejo v tla in podtalnico,
- vstopajo v površinske vode,
- škodujejo vodnim organizmom,
- in prispevajo k razvoju odpornosti bakterij na antibiotike.

V okolju je posebej problematična prisotnost zdravilnih učinkovin, kot so antibiotiki, hormoni in citostatiki, ki lahko vplivajo na razmnoževanje organizmov ter imajo mutagene ali celo kancerogene učinke.

Kaj spada med odpadna zdravila?

Med odpadna zdravila uvrščamo:

- zdravila s pretečenim rokom uporabe (po tem času se lahko zmanjša učinkovitost ali spremeni varnost, saj ob razpadu tvorijo druge snovi, ki ne ustrezajo več varnostnemu profilu),
- zdravila, ki jih ne potrebujemo več po prekinitvi ali spremembi terapije,
- nepravilno shranjena zdravila ali tista s spremenjenim videzom,
- ostanke zdravil (sirupi, kreme, kapljice).

Kako poteka zbiranje odpadnih zdravil?

Opadna zdravila lahko oddamo:

- v lekarnah,
- v zbirnih centrih,
- v specializiranih prodajalnah,
- ali v akcijah zbiranja nevarnih odpadkov.

V lekarni zdravila oddamo v posebne zabojnike, od koder jih pooblaščen zbiralec odpelje na ustrezno uničenje (najpogostejše termični sežig). Pomembno je, da zdravila oddamo brez zunanje kartonske embalaže in navodil (ta sodijo med papir) ter da jih oddamo v originalni ovojni, če je ta v neposrednem stiku z zdravilom (npr. pretisni omoti, stekleničke, tube).

Kaj lahko in česa ne smemo odložiti?

Oddamo lahko tablete, kapsule, sirupe, kapljice, mazila, svečke, zaprte stekleničke ali plastenke z zdravili.

Oddajati pa ne smemo kartonske embalaže in navodil (papir), kozmetike, ostrih predmetov (npr. igel), ter medicinskih pripomočkov.

Posebno opozorilo: Uporabljene injekcijske igle in ostri predmeti se zbirajo ločeno in jih oddamo na posebna zbirna mesta nevarnih odpadkov.

Zakaj zdravila ne sodijo med komunalne odpadke in kaj se zgodi z odpadnimi zdravili?

Odpadna zdravila spadajo med nevarne odpadke, zato jih ne smemo odvreči v navadne smeti, stranišče ali odtok. Čistilne naprave namreč pogosto ne morejo popolnoma odstraniti zdravilnih učinkovin, zato te prehajajo v okolje.

Takšna zdravila zato zbiramo v posebnih zabojnikih, od koder se predajo pooblaščenim odstranjevalcem in nato uničijo s termičnim sežigom. Ta proces zagotavlja, da zdravilne učinkovine ne prehajajo nazaj v okolje.

Odgovorna uporaba zdravil

Pomemben del problema odpadnih zdravil je tudi njihova prekomerna uporaba in kopičenje doma.

Zato:

- ne dvigujmo zdravil v lekarni, če jih ne potrebujemo,
- ne shranjujmo zdravil "za vsak slučaj",
- ob sočasni uporabi več zdravil se je koristno posvetovati s farmacevtom (storitev pregled uporabe zdravil),
- pri kroničnem zdravljenju omogoča sistem e-receptov bolj nadzorovano prevzemanje zdravil.

S pravilnim ravnanjem tako zmanjšamo količino odpadnih zdravil, prispevamo k njihovi varnejši uporabi, ter zmanjšamo onesnaževanje okolja.

Pomembno je, da se zavedamo: tudi majhne količine nepravilno zavrženih zdravil lahko dolgoročno vplivajo na okolje.

V Lekarni Ajdovščina vam z veseljem svetujemo glede pravilne uporabe zdravil in njihovega varnega odstranjevanja.

Viri:

<https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/9-bazec.pdf>

Zdravila in mladi. (2023). *Pravilna uporaba zdravil*. https://www.ffa.uni-lj.si/docs/default-source/e-knjige/zdravila_in_mladi.pdf

Prispevek je nastal v sodelovanju s Fakulteto za farmacijo UL v okviru projekta PUŠ v delovno okolje 2024-2027.